

JUBILEUM VÝZNAMNÉHO ZNALCE

Rudolf Gilbert: 115 a 90 (7)

Dnes se opět budeme zabývat údobím protektorátu a dobou těsně poté, která tak významně poznamenala osudy mnoha filatelistů, včetně RG. Tak velkou pozornost tomuto tématu věnujeme proto, že tehdejší události upadly skoro do zapomnění, snad že se zdály nevýznamné vedle celosvětové tragédie války a s ní souvisejících dějinných zlomů. Pro historii našeho oboru však má svou důležitost, zvláště když si na základě dobových dokumentů můžeme přiblížit jeho tehdejší osobnosti.

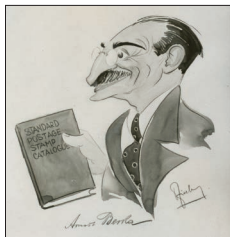
FRANTIŠEK BENEŠ

V předchozích částech jsme se seznámili s obviněními, která vznesli proti RG Ervín Hirsch a další filatelisté. Poukazovali na to, že RG spolupracoval s okupanty jako znalec při odhadování sbírek zabavených nacisty (a rovněž našimi úřady v pomnichovské republice), využíval tohoto svého postavení a některé z nich i výhodně kupoval, čímž se značně obohatil, že osobně vystupoval proti židům a trpěl i antisemitské články v časopisu, který odborně vedl, že zpronevěřil sbírky, které mu někteří židovští sběratelé svěřili a některé sběratele dokonce denuncoval. Konkrétních případů bylo jistě více, my jsme se ale soustředili na čtyři, o nichž se v archívech dochovaly nejuplněnější zprávy. Jde zejména o sbírku Arnošta Berky, významného předválečného sběratele, který uprchl před nacisty do zahraničí a známky, které nestačil odvézt, svěřil Ervínu Hirschovi, který pak v důsledku toho musel čelit velkým problémům s úřady. Dále o sbírku Alfréda Subáka, která u RG přečkala válku, o sbírku Emila Fleischmanna, který byl kvůli jejímu rozprodeji vězněn a týrán gestapem, a o velkou sbírku čs. známek, kterou se neznámá osoba pokusila vyvézt do zahraničí poštou. U některých z těchto případů RG působil jako znalec a současně i jako kupující, což byl nepochybně střet zájmů.

O tom všem se dochovalo mezi sběrateli určité povědomí, i když jen značně obecné. Vlastně až dnes máme možnost seznámit se s dobovými dokumenty, na jejichž základě si každý může na tehdejší události a jejich účastníky udělat názor. Nechme proto mluvit především dávno zažloutlé listiny, o nichž lze přepokládat, že jsme možná první, kdo se jimi zabývá po šesti desítkách let.

Berkova sbírka

Arnošt Berka, zámožný ředitel Družstva hospodářských lihovarů, byl za první republiky považován za jednoho z nejvýznamnějších československých filatelistů. Jeho sbírka byla opředená legendami, a i když se nakonec v důsledku tragických okolností rozpadla, odlesk její slávy žije mezi sběrateli ČSR i dodnes.

A. Berka v kresbě J. Fischera ze souboru vydaného k výstavě Bratislava 1937.

A. Berka byl židovského původu a patřil k těm šťastlivcům, kterým se podařilo před nacisty včas odejít do zahraničí. Zjevně to byl člověk předvídavý, který se na různé možnosti připravoval dlouho předem, protože koncem 30. let zastával funkci honorárního konzula Haiti v ČSR. K Ervínu Hirschovi měl jistě úzký vztah – ten po jeho emigraci vystupoval jako jeho zástupce na honorárním konzulátu Haiti (což mu snad mělo poskytnout alespoň nějakou ochranu), a především mu Berka svěřil ty své známky (byly jich dva kufry a balík), které se mu nepodařilo včas zachránit vývozem. K Berkově sbírce měl Hirsch nepochybně blízko, lze předpokládat, že mu ji pomáhal budovat jako odborný poradce a znalec. To měl provádět profesionálně, jako tajemník Družstva hospodářských lihovarů, a měl za to pobírat vysoký plat – 10.000 Kč měsíčně, jak napsal RG ve svém článku z 24. 3. 1939 (viz F4/11, s. 2). RG měl sbírku zabavenou nacisty nízko odhadnout (na 51.531 K) a pak ji sám koupit.

Obrázek si můžeme udělat z dochovaného spisu. Připojená stvrženka dokládá, že pokutu, která byla Berkovi vyměřena za nelegální vývoz částí sbírky, pak Hirsch jeho jménem skutečně zaplatil.

Den Betrag von Částku	37.239 K 80 h
in Worten - slovy	tricetidvě a osmdesát Kč
für das Scheckkonto Nummer — pro šekový účet číslo	37792*2
Benennung des Kontos název účtu	Finanzlandeskasse Zemská finanční pokladna Prag III. Praha III.
erlegte vložil	Ervín Hirsch za Arnošta Berku Praga
Unterschrift des Postbeamten podpis pošt. úředníka	
SCHECKEINZAHLUNGSSCHEIN DER	

MINISTERSTVO FINANČÍ
REVISNÍ ODBOR.

Č. 73.536 ..... datum došlo ..... 19 40 ..... 2./XII.

Podávací úřad

Immediální podání

Dřívejší spisy: 71.952/40-VI

Spoluvyřizena čísla:

Videať před vypravěním:

Předmět: Arnošt Berka, t.č. v cizině; sbírka známek zajištěná podle § 18a zák.na ochr.měny. Upuštění od zavedení trest. řízení.

Ervin Hirsch z Prahy XIX., kterému Berka před svým odjezdem do ciziny světlil sbírku známek, oceněnou při odhadu provedeném dne 30.listopadu 1940 na 51.531 K, prohlásil protokolárně dne 27.listopadu 1940, že

Jménem Berkovým žádá za vzdání se této sbírky za upuštění od zavedení trestního řízení pro event.delikty, jichž by se byl Berka dopustil ilegálním vývozem některých zvlášť cenných známek.

Hirsch síce tvrdí, že Berka si před svým odjezdem do ciziny/25.února 1939/

Perzdějí spisy:

Spisovna:

Došlo:

Výpravna:

Došlo:

Opisáno:

Srovnáno:

Vypravěno: 18. pros. 1940

a) doplněné na spíl. respit. exp. č.

b) doplněné exp. č.

c) proti exp. č.

opatřoval řadu vývozních povolení u ministerstva obchodu, šetření u tohoto ministerstva provedené však pravdivost tohoto tvrzení neprokázalo.

Poněvadž dotčená sbírka byla zajištěna podle § 18a zák.na ochranu měny teprve po odjezdu Berkově a při její prohlídce znalci bylo zjištěno, že nejcen- nější kusy chybí, jest velmi odůvodněno podezření, že došlo k ilegálnímu vývozu těchto kusů za platnosti vl.nař.č.36/39 Sb., které nabylo účinnosti dne 21.ú- nora 1939, a to z toho důvodu, že zdejším ministerstvem žádná vývozní povolení udělena nebylo.

Jezto však z konkrétních přestupků pro nedo- statek důkazů nelze ověřiti Berku ani Hirsche, bylo by hledíc k ustanovení § 37 vl.nař.155/39 Sb.Hirscho- vě upouštěcí žádosti vyhověti, sbírku již se vzdal zpe- něžiti a výtěžek po úhradě nákladů spojených s odhadem sbírky odvésti na šek.účet zemské finanční pokladny v Praze jako důchodkovou pokutu.

K tomu dlužno ještě podotknouti, že zaslání známek do ciziny před 21.únorem 1939 bez zachování náležitosti uvedených ve vl.nař.č.190/38 Sb.by bylo stíhati podle trestních ustanovení zák.o ochraně měny.

Sbírka známek, již se Hirsch jménem Berkovým vzdal, osahuje makulaturní tisky a známky pochybné pravo- sti a bylo by jí proto prodati z volné ruky k účelům stu- dijní prof.ing.dr.Gilbertovi.

Zařizuje se:

Po vypravěním:

1. F.ing.Kotlabe, aby zařídil prodej sbírky ing.dr.Gilbertovi, z výtěžku uhradil poplatky odhadcům podle připojených účtů a zbytek odevd jako pokutu na šek.účet zemské fin.pokladny předat (za předání šek.pokut a účtů) 2. šepět koncipiuenti

3. Zpr. kom. 20.12.1941

Herrn Reichsbankrat Utermöhle zur Kenntnisnahme u. Zustimmung: Dem im Namen Berka s protokolllarisch gestellten Ansuchen des Erwin Hirsch um Ablassung vom weiteren Strafverfahren gegen Verzichte- legte Briefmarkensammlung wird gleichzeitig entsprochen: die vom Ing.dr.Gilbert und Karl Fleissig-Kruschina mit 51.531 K abgeschätzte Briefmarkensammlung wird um diesen Betrag an Ing.dr. Gilbert verkauft und der Erlös als Geldstrafe der Finanzlandes- kasse in Prag abgeführt.

Tím však věc neskončila. Ve spisu se dochoval další doklad z něž vyplývá, že RG uplatnil námitku proti vlastnímu odhadu a dodatečně jej snížil o čtvrtinu. Za tuto novou cenu pak byly Berkovy známky rozprodány následujícím způsobem.

Přehled o sítce k č. 72.536/40-VI.

Převodní odhad sbírky činil / vide oit. exhibit: / ..... K 51.531.--

Při tomto prvním odhadu bylo odhadnuto ve sbírce obsažených 920 kusů smutečních aršíků po K 20.-- za kus, 900 " Praga " " 12.-- " " 380 " Bratislava " " 31.-- " "

Odhadní cena těchto aršíků byla snížena při novém odhadu / viz dodatek k odhadnímu protokolu z 9/12 1940: /, a sice: u aršíků smutečních na K 22.-- za kus, " " Praga " " 6.-- " " " Bratislava " " 21.-- " "

Po této korektuře se tedy nahodě uvedená odhadní cena K 51.531.-- snížila o diferencí: u aršíků smutečních K 8.--, t. j. n 920 kusů K 7.360.--, " " Praga " 6.--, t. j. n 900 " 5.400.--, " " Bratislava " 1.--, t. j. n 380 " 380.-- celkem tedy o ..... K 13.140.-- takže opravená odhadní cena činí ..... K 38.391.--

Sbírka byla realizována takto:

1/ p. Reichsbankrat Utermöhle převzal a zaplatil: 500 aršíků smutečních po K 23.--, t. j. K 11.500.--, 500 " Praga " " 6.--, t. j. " 3.000.--, ... K 14.500.--

2/ soukromí zájemci z řad úřednictva převzali a zaplatili: 95 aršíků smutečních po K 23.--, t. j. K 2.185.--, 96 " Praga " " 6.--, t. j. " 588.--, 84 " Bratislava " " 21.--, t. j. " 1.764.--, ... K 2.941.--

3/ p. prof. Dr. Ing. Rudolf Gilbert z Prahy převzal zbytek sbírky a zaplatil ..... K 21.870.--

celkem celkový výtěžek činí ..... K 39.311.--

Tento hrubý výtěžek je o K 920.-- vyšší než definitivní odhadní cena K 38.391.-- což se vysvětluje tím, že smuteční aršíky dosahují ceny 23.-- K za kus, tedy o 1.-- K vyšší, což při počtu 920 kusů odpovídá právě zmíněnému plus-rozdílů K 920.--

Z dosaženého hrubého výtěžku ..... K 39.311.-- byly uhrazeny výlohy, a to:

P. prof. Dr. Ing. Gilbertovi za provedení odhadu podle připojeného potvrzení ..... K 1.050.60, P. Karln Pleissig-Kruschanovi za provedení odhadu podle připojeného potvrzení ..... K 1.050.60, vložné při platbě částky na Šekový účet zemské finanční pokladny ..... K 10.--, ... K 2.071.20; čistý výtěžek tedy činí ..... K 37.239.80.

Tento čistý výtěžek byl podle připojeného ústíšku zaplacen dne 20/1 1941 na Šekový účet č. 37792/2 zemské finanční pokladny a převzatí spořitelny v Praze.

Ing. Josef Holáček

Z výčtu vyplývá, že ostatní kupující získali tehdejší nové aršíky za cenu vysoko nad nominále (Bratislava za 130 %, Smuteční za 460 %, Praga za 400 %), zatímco zbytek sbírky, tedy vše mimo tyto novinky, koupil RG za 21.870 K. Samozřejmě nevíme, co přesně bylo ve sbírce obsaženo, ale určitý obrazek si může- me udělat podle dochovaného soupisu obsaženého v jeho znaleckém odhadu.

O d h a d n í p r o t o k o l

Na vyzvání ministerstva financí, revizní odbor, Praha III., provedl poděpsání a vyřizování sbírky Berků, jež byla přinesena z hlavní pokladny, kdež byla uložena ve finančním depozitu č. 9997.

Dvůdných ministerstva financí, v stálé přítomnosti pp. ministrů, radu Dr. Blahoslava Kříže, reviz. rady Ing. Josefa Koflaby a reviz. komise Ing. Josefa Jelínka byl balík a dva kufry v nichž je sbírka uložena prohlédnuty a sledovány všechny úřední pečeti neporušeny, a pak teprve otevřeny a podepsaní celou sbírku známek podrobně prohlédli.

Sbírka je máj zbytek velké speciální sbírky československých známek, z níž byly vybrány všechny vzácné a lepší kusy a ponechány pouze známky levné, poškozené, příp. pochýbné pravosti. Obsahuje z největší částí makulaturní řísky černé i barevné, různých vydání a mimo to hodně známek z přelisků předázného soukromého původu neupotř. i razítkované z ochoty.

Známky s přeliskem Pošta československá 1919 je zastoupena levnými kusy drahé byly všechny odstraněny. Známky jsou nalepeny na volných listech, jež jsou uloženy v krabiciích nebo ve svazku, a je již ~~zřetel~~. Pak je ještě 24 sešítků s levnými známkami evropskými, balíček obálek se známkami z korespondence, plebiscitních a větší počet smutečních, výstavu známek "Praga", a bratislavské.

~~Sešitky~~ po shrnutí všech těchto okolností podepsaní dle svého nejlepšího vědomí a svědomí sbírku odhadují takto:

Balík č. 1.

Obsahuje 46 původních balíčků po 20 kusech to je 920 kusů smutečních aršíků 1938 po K 20.-- celkem K 27.600.-- 45 původních balíčků po 20 kusech to je 900 kusů pamětních aršíků výstavu známek "Praga" po K 12.-- K 10.800.--

Kufry č. 2.

Obsahuje při svazků resp. krabic sá volnými listy, I. svazek, má na 1 listě profichádné dvojice široké, 10,20, h neupotř. 50h upotř. jež odhadnuty celkem K 800.-- Novou doplat. na usiřičkách, makulaturní řísky černé i barevné vyd. Holubice a j. odhadnuty ..... K 1.000.--

II. svazek obsahuje makulaturní řísky černé i barevné vydání Maseurk 1920, jež odhadnuty celkem K 600.-- Známky sibiřské pošty a sčauurské odhadnuty celkem K 350.--

Celkem K 41.150.--

III. svazek obsahující arch 10 h s dvojitou perforací Přenos, ... K 41.150.--

24 seš. Balíček korespondence Balíček na dop. Balíček

III. svazek obsahující arch 10 h s dvojitou perforací a nouzová provisoria na dopisech vojny soukromého původu, jež odhadnuta celkem .....K	41.150.-
IX. krabice obsahuje známky legionářské r. 1919, makulaturní řísky téhož vydání v barvách podobně vydání Masaryk 1920, Holubice, Osv. publika, allegorie Hospodářství a věda, Husita a po páru profichůdné známky 5, 10, 40 h neupotřebené, vše v celku odhadnuto .....K	1.600.-
V. krabice obsahuje známky s přefisky Pošta československá většinou levné kusy. Z vzácných je 1 kč s čer- ným přefiskem, dopl. prov. 10/24 h modrá, 20/54 h oranžová, vše v celku odhadnuto .....K	1.600.-
Známky se soukromými přefisky různých vydání i neurčitěho původu, jež odhadnuty .....K	350.-
Známky s přefisky S O 1920, s mnohými pře- řísky i pochůbnými, jež odhadnuty celkem .....K	550.-
Známky jub. 1928, 2 kusy v blocích se slož- kami, jež odhadnuty celkem .....K	80.-
Kufr č. 3 obsahuje šest krabic, brafišl. aršíky, sešítky se známkami a známky na dopisech.	
VI. krabice obsahuje různá doplání provisoria velmi často soukromého původu, jež odhadnuta celkem..K	300.-
VII. krabice obsahuje známky vydání Hradčan, různě sou- Kromě zoubkované, makulaturní řísky černé i barenné, jež odhadnuty v celku	700.-
VIII. krabice obsahuje bílavé makulatury vyd. Hradčan na na mněm aj. papíru, jež odhadnuty celkem.....K	300.-
IX. krabice obsahuje makulaturní řísky novinových, leg., Hosp. a věd., let. doplání, 1930, aj. i soukre- mého původu, jež odhadnuty celkem.....K	250.-
X. krabice obsahuje neupotřizené Hradčan spréřisky na dopl. velmi zhušta soukromého původu, jež odhadnuty..K	200.-
XI. krabice obsahuje letecké známky I. vydání a to 2 serie kompletní stržbané, jež odhadnuty obnosem.....K	1400.-
24 kč na dopise upotřebené, odhadnuta obnosem...K	650.-
14 kč/200 h neupotř. ve číverci odhadnuta .....K	300.-
Soukromé novinové nálepky a j. odhadnuty.....K	200.-
19. původních balíčků po 20 kusech to je 380 kusů výstaf- nich aršíků brafišlavských po k 3.-, celkem.....K	1140.-
	51220.-

47

24 sešítků se levnými známkami evropskými, jež odhadnuty..K	51.220.-	3.
Balíček obálek se známkami na nich pocházející z vlastní korespondence majitele, běžné levné druhy, jež odhadnuty...K	260.-	✓
Balíček s československými známkami s přefiskem SO 1920 na dopisech většinou levné hodnoty, jež odhadnuty celkem..K	25.-	✓
Balíček známek bulharských na lístcích, jež odhadnuty.....K	20.-	✓
Úhrnným obnosem..K	51.531.-	

Slovy: padesát jeden tisíc pět set třicet jedna koruna.

po provedeném odhadu byly známky opět do balíku/č 1./, a dvou kufrů /č. 2 a 3./, převázány provazem a úředně zapečetěny a uloženy.

V Praze, dne 30. listopadu 1940.

Karl Fleissig Kruschina

Briefmarkenhandlung
Prag I, Volksstrasse 37
Plateis-Passage

Karl Fleissig Kruschina

Ing. Dr. Rudolf Gilbert
profesor grafické školy
stálý soudní znalec
Praha XII., Rejskova 2

Ing. Dr. Rudolf Gilbert

Pro srovnání: článek z protektorátních novin o cenách známek ČSR I. Je sic z r. 1943, ale vysoké ceny platily i dříve.

Ceny na pražském trhu

Podle situační zprávy, vydané jedním obchodníkem v Praze, byly na pražských schůzkách sběratelů v minulém týdnu přibližně tyto ceny:

Za známky býv. ČSR: Červený kříž 1920 220 K, upotřebené 195 K, Masaryk 1920 čisté 650 K, upotřebené 150. Jubilejní 1923 čisté 1200 K, upotřebené 700 K, Congress čistý 5100 K, upotřebený 4500 K, slet 4500 K, upotřebený 3650 K. Krajin- ky malý formát s průsvitkou 1050 K, upotřebené 250 K, krajinky bez průsvitky 1100 K, upotřebené 100 K. Jubilejní 1928 čisté 350 K, upotřebené 260 K. Praha-Tatry s průsvitkou 1800 K, upotřebené 220 K, bez průsvitky 1100 K, upotřebené 100 K. Jubilejní 1930 čisté 600 K, upotřebené 350 K, s kupony čisté 1800, upotřebené 1000 K. Sv. Václav 350 K, upotřebené 260 K. Tyrš serie čistá 980, upotřebené 20 K. Kra- jinky: střední formát čisté 690 K, upotřebené 40 K, velký formát čisté 1000 K, upotřebené 120 K. Nitra serie čistá 350 K, Družina serie čistá 350 K. Kde domov můj serie čistá 150 K, kartonový papír serie čistá 1500 K, upotřebená 1000 K. Aršíky Kde domov můj 25.000 K, Masaryk 1935 serie čistá 350 K, Meziarší krajinek z roku 1936 1000 K, meziarší Cyril a Metod 800 K, meziarší Malá dohoda 400 K, Malá dohoda serie čistá 65, razítkovaná 30 K, Letecká serie čistá 600 K, razítkovaná 550 K. Jubilejní aršík 1938 135 K, smuteční aršík 180 K, aršík Bratislava 22 K, aršík novinový 60 K.

Vzhledem, k tomu, že šlo o objemný zbytek jedné z nejlepších sbírek té doby, zdají se poválečné Hirschovy výtky na nekorektní Gilbertův postup pochopitelné...

Sbírka zadržena při vývozu poštou

V listopadu 1939 zadržela celnice při devizové prohlídce balíkových poštovních zásilek kufr obsahující „velkou sbírku neupotřebených poštovních známek býv. ČSR“, adresovaný do Londýna (obr. vpravo).

O jejím dalším osudu se může dočíst v protokolu, jehož reprodukci přinášíme dole na této stránce.

Ve spisu se dochoval i její obsahový seznam, bohužel však zachycující jen počty jednotlivých hodnot, bez dalších podrobností. Případ byl po válce Gilbertovými odpůrci zmiňován jako důkaz o tom, že se zabavenými cennými známkami čile a ve velkém obchodoval, což mělo dokládat dobré vztahy, které měl s tehdejšími protektorátními a především německými úřady (ty samozřejmě rozhodovaly v konečné instanci).

OKRESNÍ FINANČNÍ ŘEDITELSTVÍ V PRAZE

Čís. jedn. V-I-8381/1. a.l. 1939.

V Praze dne 17. listopadu 1939.
II. CELETNÁ UL. 31.

V y h l á š k a

Dne 25. března 1939 byl u celního úřadu Rheinau Köln zadržán kufr s obsahem neupotřebených poštovních známek býv. Č.S.R., který byl zaslán jako cenný balík na adresu M. Chlumetzky, London, aniž bylo k němu připojeno příslušné povolení k vývozu. Jako odesílatel byl uveden A. Winzer v Praze.

Jelikož se však zde dosud k zásilce nikdo neohlásil, vybízí se majitel, jakož i každý, kdo by činil vlastnické nároky na výše uvedené zabavené poštovní známky, aby se do 60 dnů dostavil k okresnímu finančnímu ředitelství v Praze I., Celetná ul. č. 31. trestního oddělení důchodkové, jinak budou zadržené známky prohlášeny za propadlé ve prospěch Protektorátu Čechy a Morava podle § 28 odst. 2 v.l. nař. ze dne 23. VI. 1939 čís. 155 Sb. z. a nař.

Přednosta trestního oddělení důchodkového:

Vrchní finanční rada:

A. Winzer

Inž. Emil
Praha -
Ul. Dra A
Vše: Udán
na p

Protokol

sepsaný dne 23. února 1940 v revisním odboru
ministerstva financí
za přítomnosti podepsaných;

Předmstěm jest

prodej z volné ruky sbírky poštovních známek bývalého Československého státu z trestního případu odesílatele údajně A. Winzer z Prahy.

Dostavili se pan Herbert Wagner z Prahy a pan profesor Dr. Rudoř Gilbert v zastoupení Dra Antonína Kaliny z Třešti na Moravě, kteří po podrobném prohlédnutí celné sbírky známek prohlásují takto: jsem ochotni prohlédnutou celkovou sbírku známek z volné ruky srovně odkoupiti a ta tak, že celkový počet jednotlivých známek ^{kusů} ~~kusů~~ nás oba stejným dílem rozdělí a zaplatíme po vzájemném rozdělení známek každý z nás ihned před převzetím jich na konto celního úřadu v Praze 125.000.--K dohromady tedy 250.000.--K slovy dvě stě padesát tisíc korun a vypadající 3% daň z obrátu po 3.750.--K, dohromady 7.500.--K, úhrnem tedy 257.500.--K.

Běheme na vědomí, že finanční správa neručí za případné falsifikáty jednotlivých známek a že z tohoto titulu a ani jinak nám nepřislouží nějaký nárok vůči finanční správě.

Přítomní zástupcové finanční správy tímto potvrzují, že shora uvedená nabídka byla za finanční správu přijata.

Po přečtení skončeno a schváleno:

Herbert Wagner Ing. A. Růžický Gilbert

A. Winzer

stáří
Ing. Kalina

Fleischmannova sbírka

Jiného druhu je udání, které na RG podal v březnu 1946 Emil Fleischmann, obsahující podrobnosti o tehdejších úředních postupech.

Inž. Emil Fleischmann
Praha - Bubeneč
Ul. Dra. Alb. Bráfa 19.

V Praze, dne 26. III. 1946.

Číslo dne 26/III/46
C. j. 3999/46

Vše: Udání podle dekretu č. 138/1945 Sb.
na prof. Dr. inž. J. Gilberta.

Tit.

Bezpečnostní Komise
u Místního Národního Výberu,
v Praze XIV

Podepsaný inž. Emil Fleischmann, techn. úředník ZNV v Praze XVI, Zborovská 11, plánovací referát, vězněný Němci od listopadu 1941 do února 1945 v koncentračních táborech Terezín, Osvětim a Hlivičce, činí udání podle dekretu presidenta republiky č. 138/1945 sb. na prof. Dr. Ing. J. Gilberta:

Na úřední oznámení v novinách dostal jsem se v září 1940 do jeho bytu, abych přihlásil sbírku známek zděděnou po otci. Inž. Gilbert ji prohlédl, převzal ocenění, jichž obnos obnášel 28.000 M dle katalogu Michel 1940 a oznámil mi, že mohu bez povolení prodat část sbírky do 10.000 Kč, což bylo v soulase se zprávou v tisku. Protože jsem nikdy před tím známky neprodával a obával se následků nedopatření (kupř. ocenění katalogové marky na koruny), žádal jsem inž. G., aby mi doporučil obchodníka nebo sběratele, který by známky odkoupil. Navrhl, abych přišel v listopadu, až se rozvine předvánoční trh, protože v létě nebylo o koupi dosti zájmu. Dostavil jsem se opět v listopadu, tentokrát mne odkázal na prosinec. V prosinci mi s politováním sdělil, že není zájmu o známky a že mi nemůže proto nikoho doporučit.

Byl jsem tehdy ve finanční tísní, v důsledku okupace 15. X. 1938 propuštěn jako městský inženýr v Petržalce u Bratislavy bez platu a jakéhokoliv odškodného a nepožival jsem od té doby žádného důchodu. Byl jsem proto nucen známky prodávat. Obrátil jsem se na 3 obchodníky, kteří ohodnocovali katalogovou marku 1 – 3 K. Tímto způsobem prodal jsem známky v katalogové hodnotě 6.000 M.

V dubnu 1941 byl jsem volán na ministerstvo financí, abych sbírku odevzdal. Učinil jsem tak a dostavil jsem se inž. Gilbert spolu s minist. úředníkem inž. Iblem mi činili výtky, že jsem prodal mnoho známek a prý jsem přelepil vadné známky za lepší, prostě že jsem provedl nezákonnou věc.

Ohrazoval jsem se, ale jmenování mne krátce odbyli, že budu znovu předvolán. Tak se stalo dne 10. května 1941. Přišel jsem znovu se sbírkou na ministerstvo financí a tam mne prof. Gilbert a inž. Ibel vyzvali, abych neřikal německým úředníkům nic o tom, že mě bylo povoleno odprodat známky za 10.000 K, ani že o tom byla zmínka v denním tisku, že prý by to mělo pro mne špatné následky.

Pak jsem byl volán k německému přednostovi, kde jsem byl na znaleckou výpověď Gilbertovu zatčen, že jsem sbírku znehodnotil. Inž. Gilbert udal, že má výrazně nižší hodnotu proti původní. Při té příležitosti britce popřel na dotaz přednosty, že by vydal povolení na odprodej známek.

Byl jsem vězněn 14 dní gestapem, 3 krátě vyslýchán a při tom surově trýzněn. Protože jsem trval na údaj, že mě bylo placeno průměrně 1 – 2 K za katalogovou marku, byl volán ing. Gilbert k výslechu jako znalec. Tam tvrdil, že běžné ocenění katalogové marky obnáší 6 – 10 K. Když jsem trval na svém, poukázav na okolnost, že jsem jej žádal 3 krátě, aby mi doporučil kupce a já se vystříhal nyní nastávších následků, prohlásil inž. Gilbert rozhodným tónem, že mu přec pan komisař jistě uvěří, že on, prof. Gilbert, při svém sociálním a společenském postavení nebude o takových věcech se židem jednat.

Byl jsem těsně před tím tak zbit, že jsem byl v obličej úplně napuchlý a téměř neviděl, to nemohlo zůstat Gilbertovi při konfrontaci nikterak utajeno. Po jeho odchodu se procedura bití opakovala ve zhuštěné formě.

Trval jsem na své výpovědi, načež byl přivezen jeden z obchodníků, kteří známky ode mne kupovali, a to pan Peška ze Štěpánské ulice. Ten potvrdil mou výpověď v plném rozsahu. Po podepsání protokolu byl jsem na to druhým dnem z vazby propuštěn.

Závěrem konstatuji, že v důsledku neodůvodněné nízkého odhadu sbírky prof. Gilbertem na 38.000 K, i když měla cenu 2x vyšší, obdržel jsem pouhých 10.000 K. Odhaduji proto škodu inž. Gilbertem mně způsobenou na 43.000 Kčs. Škodu utrpěnou na zdraví tělesném a duševním ponechávám úsudku Bezpečnostní komise při MNV, uváží-li se, že jsem po propuštění z vazby nemohl 3 týdny čelísti sevřítí, protože byly vykloubeny a spánky silně odulé.

Obviňuji proto prof. inž. J. Gilberta podle dekretu č. 138/45 z antisemitismu, odborné spolupráce s Němci, přesahující meze průměrného nařízení výkonu, z urážení a terorování spáchaného ve službách a v zájmu okupantů a ve snaze zalíbiti se jim.

Podotýkám, že odhadoval sbírky milionových hodnot směšně nízkými obnosy, jak si mě mnoho postižených stěžovalo, což se dá z úředních zápisů zjistit. Navrhuji, aby inž. Gilbert oznámil, kdy sbírky kupoval, kdo je prodával a v jaké míře byl na této transakci zúčastněn.

Inž. E. Fleischmann
XIX. - Bráfova 19.

(Redakčně kráceno)

Ve výpovědi z 3. 5. 1946, rovněž dochované ve spisu, Rudolf Gilbert jako obviněný uvedl, že si na okolnosti tohoto případu nepamatuje „vzhledem k tomu, že uplynula doba již 5 let a já jsem za tu dobu vydal pro české úřady i soudy desítky znaleckých posudků.“ Celé obvinění pak odmítl „se vši rozhodností“ jako „nehorázné“. POKRAČOVÁNÍ